

29 maig - 4 juny 1995

III Mostra internacional de films de dones

III Mostra internacional de films de dones

Presentem aquesta III Mostra Internacional de films de dones, organitzada per Drac Màgic i Filmoteca, amb la col·laboració de l'Ajuntament de Barcelona, l'Institut Català de la Dona, la Diputació de Barcelona i la Caixa de Catalunya. Dins del marc d'aquesta tercera Mostra es desenvoluparan una sèrie d'actes amb la intenció de debatre diferents aspectes que afecten la creació cinematogràfica. Així, el dia 29 de maig es farà una taula rodona de realitzadores de curts-metratges, el treball de les quals es presenta en una sessió especial. El dia 31 de maig Miriam Talavera farà la presentació de la selecció de films de realitzadores cubanes. El dia 2 de juny es desenvoluparà una taula rodona amb les realitzadores presents a la Mostra i es presentarà la publicació coordinada per Giulia Colaizzi *Feminismo y teoría cinematográfica*. Aquests actes compten també amb la col·laboració de l'Associació Catalana de Crítics i Escriptors Cinematogràfics. Tots aquests actes tindran lloc a les 12 hores a la Casa Elizalde (València, 302).

La Mostra comptarà amb la presència de Miriam Talavera, Nicole-Lise Bernheim, María Novaro, Marta Balletbò-Coll i Rosa Vergés.

Després de l'acolliment de les dues darreres edicions, aquesta III Mostra manté actiu el projecte de continuïtat oferint una programació basada en les produccions cinematogràfiques més recents provinents de dones de diverses cultures i tendències, alhora que torna a apostar per constituir-se en un espai de trobada i de debat sobre la creació cinematogràfica de les dones i sobre la projecció social del seu treball creatiu. Així, a través dels actes paral·lels que proposem, volem establir un pont que uneixi les reflexions d'ordre creatiu, professional i industrial amb els debats específics que el moviment feminista, en conjunt, està duent a terme.

La Mostra continua sent també una constatació del pols de la creació cinematogràfica, a fi i efecte de contribuir a la creació d'una memòria col·lectiva, atès

que aquest mitjà aglutina l'expressió d'un gran nombre de dones i que, per tant, vehicula també part del pensament que elles elaboren des de la seva independència en relació al món de la política, la cultura, el coneixement, les relacions socials i personals, la sexualitat i el desig. La creació àudio-visual feta per dones pregunta i indaga sobre el món en direccions de vegades sorprenents, constituint-se en un suport més de les reflexions que des de ja fa molts anys –i malgrat el silenci imposat per la desmemòria– estan posant en dubte el garbuix de contundències aparents que de manera tan inoperant han servit de guia unidireccional de la nostra cultura patriarcal. Aquest qüestionament cristal·litza en el cinema de moltes dones a partir de les seves seleccions argumentals i documentals, tot sumant-se a les

Ajuntament de Barcelona

Diputació de Barcelona

Servei de Cultura

CAIXA DE CATALUNYA

ASSOCIACIÓ CATALANA DE CRÍTICS I ESCRITORS CINEMATOGRAFICS

Alice Guy, pionera del cinema

aportacions que s'ofereixen des d'altres àmbits (literaris, científics o artístics) com a desconstrucció de la prepotència de tants discursos imposats. Moltes d'aquestes produccions són també invitacions a rellegir els mecanismes de representació convencional en la mesura que ofereixen construccions innovadores narrativament i temàticament. Els materials que hem seleccionat no són, doncs, una simple prova de l'agosament en matèria d'ordre temàtic sinó també una aventura específicament cinematogràfica viscuda per moltes cineastes com un autèntic treball d'experimentació. Això significa que ens trobem amb unes produccions que no presenten trencaments arbitraris ni una condescendència irreflexiva amb els paràmetres establerts. Ben al contrari, reafirmen la convicció d'indagar sobre nous camins des dels quals representar i representar-se en el món.

La creació cinematogràfica de les dones ha manifestat en els darrers anys una notable vitalitat creativa que no es correspon, d'altra banda, amb la rigidesa de les tendències de la distribució majoritària ni amb el poc entusiasme de la inversió industrial envers les operacions d'un suposat risc. Per això s'està retornant a unes formes de producció independents que s'enriqueixen amb la complicitat i la implicació de l'equip tot deslliurant de lligams i imposicions constrenyidores el procés creatiu. Aquest és el model seguit per COSTA BRAVA (FAMILY ALBUM), de Marta Balletbò-Coll, que aquesta III Mostra té la satisfacció de presentar com a primícia en el nostre país i que considerem com un exemple del bon resultat de la combinació d'imaginació, talent, tenacitat i solidaritat. Un cop més, aquesta Mostra agraeix la incondicionalitat, tan propera com eficaç de Mercè Fernández (CIRD), d'Àngels Grasses (Llibreria Pròleg) i de Carme Porta i Dolo Pulido (Ca la Dona). Agraïm també la complicitat amb què ha estat rebuda i recolzada per Dominique Cardona, que des de Toronto ens ha subministrat un doll d'informació precisa i valuosíssima. També donem les gràcies a Jackie Buet i Nicole Fernández, del Festival de Films de Crêteil, que continuen acollint amb entusiasme les nostres expectatives i demostren una paciència infinita davant la nostres inesgotables consultes. I també reconeixem les aportacions de l'equip de l'Ateneo Feminista de Madrid, Paloma, Nina, Luz i Zenaida, amb les quals hem compartit indagacions i hem mantingut llargues converses sobre cinema i feminisme amb el bon humor i l'entusiasme imprescindibles per no caure en el desànim davant les dificultats de

subsistència, que són moltes. I finalment agraïm la col·laboració i la complicitat manifestada des del primer moment per Xavier Daniel i Daniel Peralta, responsables de la que esdevindrà la 1.ª Mostra Internacional de Cinema Gai i Lèsbic, que es durà a terme a Barcelona del 23 al 29 d'octubre d'aquest any. D'altra banda, el monogràfic sobre realitzadores cubanes no hagués estat possible sense la col·laboració de l'ICAIC, a través del seu responsable José Manuel González, que ha sabut posar calma a la nostra habitual impaciència, i de l'amiga Alejandra, que ha suportat també els nostres requeriments movent-se entre els bastidors del projecte i localitzant informacions i documentació sobre les pel·lícules. I a totes les amigues i els amics que com sempre han animat aquest projecte des de la seva incondicionalitat o des de la seva posició crítica.

Drac Màgic

Portrait d'une jeune fille de la fin des années 60, à Bruxelles

Entrevista amb Chantal Akerman.

– En el seu primer curt-metratge, SAUTE MA VILLE, vostè ja adreçava una mirada punyent sobre l'adolescència. La noia que vostè interpretava obria el gas i feia explotar tot l'edifici. Té la impressió d'haver-se lliurat tan íntimament amb aquest retrat d'una noia de Brussel·les de quinze anys?

– SAUTE MA VILLE era un film d'explosió, jo tenia divuit anys, era tota la meva vida, el "jo" lligava exactament amb aquest film d'adolescència. Però, això no obstant, alguna cosa encara no estava acabada; jo sabia que un dia tornaria a tractar aquest període amb la perspectiva del

temps. Aquest retrat és, primer de tot, una mirada sobre el que em resultava personal, per bé que la història no m'havia passat realment. El personatge de Michèle se m'assembla molt, és proper a com era jo en aquella època. SAUTE MA VILLE estava fet gairebé en carn viva, i aquí jo faig una mena de petit somriure amarg mirant-me amb perspectiva. El personatge continua mostrant-se en viu, però no pas jo; que el filmo. Vaig escriure el guió molt de pressa, sense adonar-me que el personatge de Michèle era tan trist. Jo em pensava que em divertia amb un to lleuger i fins i tot amb diàlegs una mica còmics, però el meu inconscient ho va decidir d'una altra manera i avui dia, mirant el film ja acabat, aquest personatge de Michèle que se m'assembla no em fa pas venir ganes de tornar a ser adolescent una altra vegada...

– L'adolescència és inevitablement un període on s'experimenta un estrany i profund malestar. Parli'ns del malestar de Michèle.

– Michèle ho ha interioritzat tot. Ella mai no ha dit a la seva amiga Danielle que l'estima. Sap que, en el fons, ni tan sols val la pena de provar-ho. Ha interioritzat el fet que l'altra no ho voldrà pas. Ni tal sols intenta comprovar si té alguna possibilitat. Sap que aquesta història no es podrà viure. Però ja no pot suportar més acompanyar-la a buscar l'home de la seva vida. És millor donar-li un noi, i fins i tot el noi amb qui ella ha tingut personalment una història. És més romàntic... però terrible! En oferir-li aquest "regal", Michèle sabrà exactament on es troba. Ja no serà més en el no-dit. Perquè tot està feltrat, tot es troba en la mentida.

– Ha escollit un títol, PORTRAIT D'UNE JEUNE FILLE A LA FIN DES ANNÉES 60, À BRUXELLES, que podria ser el d'un documental. Tenia intenció d'adreçar-se a aquest gènere?

– Tenia ganes que el tractament del film recordés la llibertat dels films dels anys 60, l'època en què el cinema treia les càmeres al carrer; Godard, és clar, amb À BOUT DE SOUFFLE, PIERROT LE FOU, i potser també Jean Rouch i Jacques Rozier. Volia adreçar-me a l'esperit de tots aquests films que havien provocat el meu desig de fer cinema. PORTRAIT D'UNE JEUNE FILLE... va ser la primera vegada que vaig filmar amb la càmera a la mà ja que, de fet, els meus primers films es trobaven més en la línia d'Ozu o de Bresson.

– Es pot parlar de documental en el sentit que aquest film és també un "document de l'època". Som precisament a l'abril del 68, just abans d'un determinat mes de maig...

– Jo no estava gens polititzada, anava a les manifestacions per al Vietnam amb un coneixement molt vague de l'assumpte, però el 68 es notava individualment que la cosa era a punt de petar. Evidentment, quan ets adolescent, sempre tens ganes de fer-ho petar tot. Jo me'n volia anar, estava tipa de la vida

Mujer ante el espejo, de Marisol Trujillo

que vivia. Sentia una necessitat vital d'explotar i va passar que, uns quants mesos més tard, va explotar tot. Em sembla que tots vam tenir la impressió que, de sobte, la nostra època responia a les nostres demandes personals. Deu anys abans, jo hauria tingut, sens dubte, el mateix desig d'esclatar però els esdeveniments no m'haurien pas donat la raó.

– Es parlava força en aquells anys. Michèle enraona, enraona molt.

Analitza les seves idees, les seves utopies; cita Sartre, Kierkegaard...

– És veritat que la gent es deixaven dur per les idees, es pensaven realment que després del maig del 68 les grans utopies que se somniaven confusament es realitzarien. "Ja no hi haurà més injustícies al món" diu Michèle; això és ingenu, però aquella generació tenia la impressió de poder donar a llum aquestes idees. Hi havia una sensació de gran energia i de força. Els llibres que es llegien sota el pupitre a l'institut procurant que el professor no et pesqués comptaven enormement, es discutien amb els altres, es comentaven. Quan tenia dotze anys, la lectura de *La nausea*, de Sartre, em va causar un xoc terrible. Em semblava que parlava de mi, que era ben bé la meva situació. La filosofia que traspuava a través de les seves novel·les era més fàcil de captar que, per exemple, Deleuze per a un adolescent de quinze anys d'avui dia. L'adolescència és també l'edat en què et commou més tot el que descobreixes, quan tot és important. Michèle ho diu: "Tot em fa patir", perquè ella s'ho agafa tot amb una violència inaudita. A mesura que et fas gran, poses més distància amb les coses i, sens dubte, és una llàstima. Però no et pots pas quedar amb aquesta mena d'intensitat massa temps.

– També camines molt quan ets adolescent, deambules...

– Sí, les passejades de Michèle i Paul són exactament els trajectes que es feien constantment a Brussel·les, de dalt a baix de la ciutat. Caminar ajuda a pensar i Michèle pensa molt alt. Hi ha també aquella disponibilitat una mica nauseabunda; anar-se'n a passejar amb qualsevol i seguir-lo fins a una habitació forma part també d'una mena de nausea. Són igualment les primeres experiències de la solitud, d'aprendre a valer-se per un mateix sense les estructures de la família, de l'institut, i aquí anem a parar al meu altre film, JEANNE DIELMAN:

El Jardín del Edén, de María Novaro

com es pot omplir el temps?

– Paul parla de sexe; “el sexe és el més important de la vida”, diu, i Michèle respon: “Sí, és veritat, i encara és més desesperant.”

– Per Michèle, el més important de la vida és l'amor. I això no és pas el que ella sent quan va flirtejant de l'un a l'altre, sense sentiment. Però amb Paul es crea alguna cosa, ella se sent menys amenaçada amb ell que amb altres nois en els moments d'explosió. L'ha trobat per casualitat... Paul és un *outsider* com ella, una mica més gran i no pas del mateix medi. Dit això, també hauria pogut ser un altre... Hi ha tot aquell temps buit que cal omplir entre el moment en què ella acompanya la seva amiga Danielle a l'institut i quan torna a buscar-la.

– Com ha volgut integrar les seves eleccions musicals?

– Deixant-me portar pels meus records. Jo comprava pocs discos. M'agradaven els Beatles i els Rolling Stones, com a tothom. Anava als concerts, més per estar amb els altres, que viure aquella sensació d'energia amb els meus amics, que per la música. Cal dir que era una cosa de bojos!

Recordo aquell famós Festival d'Amougies, amb un paio cantant despallat a l'escenari davant milers de joves estirats per terra que fumaven i s'estaven allà durant nits senceres sense dormir. Era de bojos, alhora exaltant i aterridor. Quant al film, em vaig dir que les dues noies havien de ballar amb *Suzanne*, de Leonard Cohen, és tan trista!, encara que en realitat aquesta peça va sortir una mica més tard. En tots els moments d'explosió se sentia *La bamba* i aquell *slow* de James Brown, *It's a man's, man's, man's world*, i aquest era el moment terrible en que tot estava en joc: “Sóc desitjable o no ho sóc? Desitjarà la meva companya?”. Amb la idea amagada que es pot tenir una història secreta al cap... És dur, viure això.

– Les emocions de Michèle estan meravellosament transmeses per Circé, aquesta jove actriu enlluernadora de naturalitat i d'emoció.

– Circé és fantàstica. Mostra perfectament aquella barreja de força vital i de força de mort que hi ha en Michèle. Circé es va introduir totalment en el seu personatge. Quan jo la dirigia, la cosa no anava bé, perquè Circé no enganya gens. No hi ha res de postís, en ella. Es lliura violentament.

– Va escollir Julien Rassam per la seva reserva, la seva presència més matisada?

– Sí, vaig notar de seguida que la modernitat de Julien convindria perfectament a Paul. La part de feminitat que hi ha en ell s'avenia amb el desig del Michèle per a la seva “primera vegada”. Ell no la violenta gens. Calia que el noi no fos massa forçut, perquè l'escena de la seva primera experiència de l'amor no havia de ser únicament sexual ni massa “baixa”.

– Vostè va escollir deliberadament

no embolicar-se amb reconstruccions d'època. Cap preocupació pels anacronismes.

– Jo volia evocar l'esperit d'una determinada joventut; que els decorats, els vestits o els cotxes fossin d'època o no ho fossin era realment important? Jo no feia pas un film decoratiu.

– Què li ha aportat la seva experiència televisiva en el marc d'aquest encàrrec particular?

– Em va encantar participar en aquesta sèrie imaginada per Chantal Poupaud. Un encàrrec amb una data concreta em va molt bé perquè m'obliga a treballar, jo sóc una mica mandrosa. No ho vaig pensar especialment, que rodava per a la televisió. A les limitacions de pressupost i als dies de rodatge molt justos, ja hi estic acostumada! De fet, el pressupost no em va semblar pas gaire reduït i fins i tot hauria pogut rodar més de pressa si el temps ho hagués permès! I els tècnics de la SFP eren una gent meravellosa.

Entrevista realitzada per Gaillac-Morgue (Presbook del film)

Friends

Aclamat per la crítica a Canes, FRIENDS és un film sud-africà més preocupat per les relacions personals que per les polítiques, per bé que són relacions transformades per la lluita política. Elaine Proctor mostra una profunda comprensió d'aquest complicat país en el film (els seus propis antecedents són una barreja de dreta *afrikaner* i esquerra liberal, i ella ha dedicat cinc anys a documentar-se sobre la lluita als municipis). Intenta arribar als límits del bullent encreuament d'emocions que és la Sud-àfrica contemporània: un ambient que manté les relacions humanes en un nivell d'intensitat que rarament es troba en cap altre lloc del món. FRIENDS és una visió íntima de tres dones: Aninka és bòer; Sophie, anglesa i Thoko, una sud-africana negra. Les tres noies, de primer, es fan amigues a la universitat i després comparteixen una casa a Johannesburg. Però la seva amistat, que havia crescut en el capoll protector de la vida d'estudiant, s'altera gradualment sota la tensió de les violentes forces que hi ha al seu voltant. Quan Aninka es casa amb un home convencional, la presència de Thoko provoca una reacció violenta entre alguns dels convidats (blancs) al casament. Cadascú respon al racisme subjacent i als conflictes que segueixen funcionant de maneres diferents.

El canvi sorprenent, això no obstant, rau en la qui és radicalitzada primer. Sophie, la bibliotecària, es dedica a les activitats subversives, s'ajunta a un grup terrorista i participa a posar bombes. La mestra d'escola, Thoko, inicialment intenta només tenir una vida normal. Però, finalment, ella també es troba afectada per la lluita que hi ha al seu voltant i se'n

torna al poble on va néixer.

Malgrat la seva separació i els canvis de les seves vides, que són transcendents, els seus camins finalment convergiran una altra vegada.

Amb la seva lleugera presa de posició i encara menys estereotips ètnics i polítics, FRIENDS ofereix una visió interessant dins d'una Sud-àfrica que és a la vora dels canvis cataclísmics. Posseeix tres magnífiques interpretacions, incloent-hi la de la neozelandesa Kerry Fox (AN ANGEL AT MY TABLE) i és el millor debut per a una jove directora.

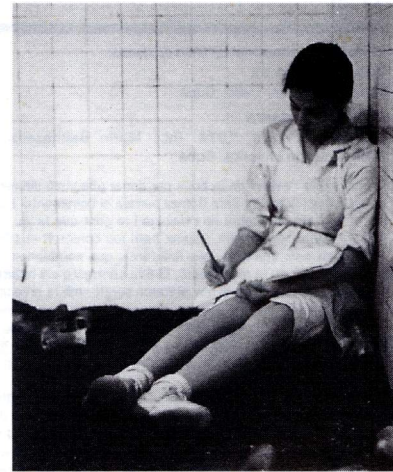
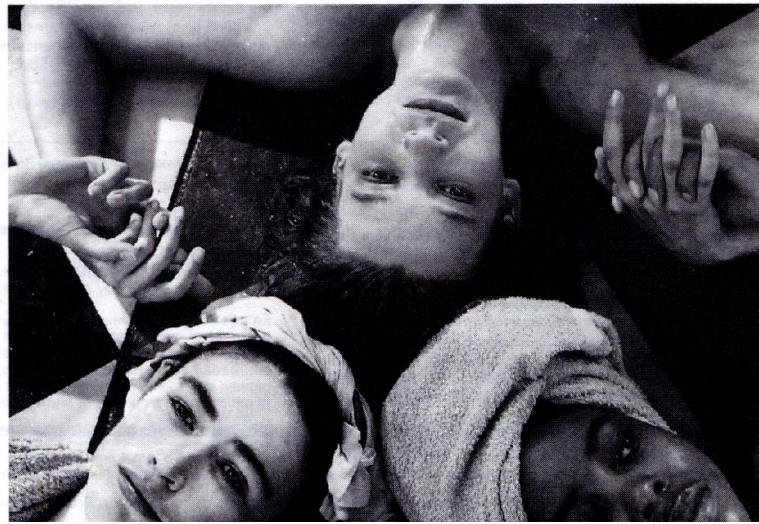
Helga Stephenson (Catàleg del Festival de Toronto)

El diablo nunca duerme

Quan la cineasta Lourdes Portillo va saber que el seu estimat oncle Oscar Ruiz Almeida havia mort d'un tret al cap, se'n va anar immediatament a la casa familiar a Chihuahua, a Mèxic. La seva vídua va declarar que havia estat un suïcida. La major part dels seus familiars, això no obstant, deien que era un assassinat, que rodava per a la televisió. A les limitacions de pressupost i als dies de rodatge molt justos, ja hi estic acostumada! De fet, el pressupost no em va semblar pas gaire reduït i fins i tot hauria pogut rodar més de pressa si el temps ho hagués permès! I els tècnics de la SFP eren una gent meravellosa.

EL DIABLO NUNCA DUERME investiga la vida i la mort de l'oncle Oscar, explorant l'irracional tan bé com el que és lògic, buscant indicis en la història de la família i els seus valors, i en les dues cultures situades als dos costats de la frontera entre Mèxic i els Estats Units. Les entrevistes amb els parents, els amics i els col·legues van mostrant els diferents nivells del misteri fins a descobrir, com en un serial radiofònic, la tensió, l'humor, les xafaraderies, l'amor i els negres secrets de la família. Però el film no és només un simple drama familiar. Les sessions d'espiritisme, els testimonis contradictoris, la pàtria de Pancho Villa, l'acupuntura, les pedres tombals desaparegudes, una família trencada, una activista *chicana* i l'amo del bar treuen a la llum la novel·la familiar que revela els subtils matisos de la cultura mexicana, els vincles que

Friends, d'Elaine Proctor

Alicia Was Fainting, de Núria Olivé-Bellés

governen la família i les maneres com aquests lligams estan incrustats en els codis socials d'una cultura. Essent un film intensament personal, EL DIABLO NUNCA DUERME dibuixa a la intersecció de nombrosos camins. L'esplèndida direcció entreteixeix el film i el vídeo, com també fragments de pel·lícula, serials de TV, pel·lícules casolanes de 8 mm, arxius de vídeo, fotografies familiars i estilitzats records visuals per construir múltiples capes d'anàlisi i autobiografia, evidència i hipòtesis, melodrama i deducció políciaca, ficció i documental, realisme i estilització, investigació i lirisme.

Kay Armatage (Catàleg del Festival de Toronto)

ATENCIÓ AL NOU HORARI

Com podeu veure en la pàgina de programació, aquesta setmana comença l'horari d'estiu, amb sessions a les 17.30 hores, 19.30 hores i 22 hores.

Propera setmana:

**Sota l'estel polar
III Mostra Internacional de films de dones**

Propers cicles:

Benito Perojo, Els anys 90

